

Ook gebeurt het wel, dat ze het ei wegstoppen. Ik heb zelf wel dergelijke eieren gevonden. Ook heb ik ze het gestolen ei wel weer ontstolen. Wanneer ik een kraai met een ei overdwars in den snavel zag vliegen, volgde ik hem behoedzaam, liet hem zitten gaan, en sprong dan met veel lawaai terstond voor den dag, wat de kraai noopte overhaast op de vlucht te gaan, met achterlating van het ei. Ook stelen zij uit den boomgaard appels en peren, perziken, ook wel noten.

Dit alles is hun geliefkoosd werk. Ook in het najaar zijn ze vaak in den zaaitijd de landbouwer tot grooten last. Tot in de onmiddellijke nabijheid van den zaaiër ziet men ze vliegen en zitten, om het pas gezaaide koren op te pikken. Ook als het koren nog maar zijn teere lichtgroene puntjes boven de aarde laat zien, zijn ze schadelijk, door dan het pasontkiemde koren uit de aarde weg te stelen. Vandaar groote schade op den korenakker. Ook als roofvogel treden zij op, als het b.v. betreft een haas in zijn leger te overvallen. Ook aas verslinden ze, bijv. een doode haas, konijn, duif enz. Met heele troepen vliegen ze er om heen, om het onder veel geschreeuw te verscheuren. Er wordt veel jacht op gemaakt; met vergif, opzettelijk voor dat doel neergelegd, of met het geweer. Ook de nesten worden veel geroofd, schrijver dezès lust de eieren zelfs zeer graag.

Omtrent het familieleven der kraaien merkte ik op, dat ze een bepaalde vrees aan den dag legden voor een als vogelverschrikker opgehangen doode kraai. Daarentegen nam ik ook waar, dat ze, door den honger gedreven, een doode kraai verscheurden en opaten. Evenzoo gaat het in beide voornoemde gevallen met doode kippen en duiven. En hiermede vlei ik mij met de hoop iets belangwekkends te hebben medegedeeld aangaande den rijkdom van voorvallen uit de zoo rijke dierenwereld.

J. P. DE VIN, *Postbode.*

Oosterland (Z.).

PAULOWNIA IMPERIALIS. SICB ET ZUCE.

Onder de sierboomen onzer parken is er een, die de meeste menschen slechts bij name kennen. Anderen hebben hem leeren kennen aan zijn groote ruige bladeren, maar zien bloeien, neen dat hebben er slechts weinigen gezien.

De *Paulownia imperialis* is een der weinige boomen onder de *Scrophularineae*. Hij is reeds lang in Europa bekend, ofschoon in Oost-Aziat van geboorte, vooral uit China en Japan.

Hoewel tamelijk wel winterhard — in Parijs o. a. wordt hij als straatboom gebruikt — is hij toch niet ongevoelig voor vorst. Vooral in ons klimaat, waar de groei te lang duurt en het hout niet rijp is, als de eerste vorsten zich doen gevoelen. Het gevolg is dan ook dat de krachtige scheuten invriezen en de plant daardoor natuurlijk veel te lijden heeft.

Heeft hij het eenmaal zoover gebracht dat de jeugdige takken wat minder hard groeien, dus kleiner blijven en rijp worden, dan is hij tegen onze winters bestand. Maar dan zijn wij er nog niet met zijn bloei.

De bloemknoppen verschijnen in 't najaar in staande trossen aan de einden der twijgen en blijven als wollige kogeltjes den geheelen winter over. Dit nu is een kwade gewoonte, want in de meeste gevallen bevrozen de knoppen en er komt dus weinig van terecht.

Wij hooren dan ook in ons land zelden van een bloeiende *Paulownia* en de boom is dan ook meestal alleen bekend om de groote bladeren.

Doch dat groote bladeren vormen is zijn natuurlijke eigenschap niet, ze komen er alleen door menschelijken dwang aan.

Door de jonge plant, kort boven den grond terug te snijden, maakt hij een sterk schot, en ontwikkelen de bladeren zich tot een verbazende grootte, dikwijls met een diameter van M. 0.30—0.50. Dit eenjarige lot kan dan in 't najaar soms een doorsnede hebben van 5 c.M. Doch zooals gezegd, dit is niet voordeelig voor den jongen boom. Zulk waterlot wordt niet rijp en vooral de top moet het ontgelden.

In 't voorjaar moet dit lot, zoo het niet geheel dood is, kort ingesneden worden. Dan komt er een ander euvel. De mergkoker is sterk ontwikkeld en de tak daardoor hol. Bij nat weder verzamelt zich daarin 't regenwater, en dit is dan ook weder oorzaak van inrotten.

Foto van J. Sturing.

Bloem van Paulownia.

Waar het echter niet om den bloei gaat, hindert het niet. Voor bladsieraad, wordt hij opnieuw ingesneden tot den grond.

Maar om den boom te doen bloeien, moet men trachten hem de eerste jeugd door te helpen. Zoo min mogelijk snoeien, zoodat hij geen groote zware takken maakt. Hij gelijkt dan — ook wat zijn takbouw aangaat — veel op de algemeene bekende *Catalpa's* (in onze boeken ten onrechte Trompetboom genoemd).

Een tamelijk jong exemplaar van een Paulownia staat in Haarlem in den tuin van het Prinsenhof in een hoekje bij een der gebouwen. Juist geen schitterende standplaats voor een breedwordenden boom. Maar juist daardoor misschien is hij beveiligd voor nadeelige winterinvloeden en voor de zware zeewinden, die 't hier een mensch maar vooral een boom erg lastig kunnen maken.

In 't late najaar viel mijn oog toevallig op zijn kruin en bespeurde ik tal van trossen met de bekende ronde wollige

knoppen. Mijn plan was te trachten ze te beschermen, doch ik ben er van terug gekomen:

1o. omdat ik wilde zien hoe zij zich houden zouden.

2o. omdat zulke ingepakte takken spoedig de aandacht van de schooljeugd zou trekken en dan weten wij, dat de onderzoekingsmanier van schooljongens soms al te ruw is. De wijze raad: „Onderzoek alle dingen en behoud het goede,” wordt te vaak, te sterk door hen nagekomen.

Dus ik liet het nu. Toen het voorjaar aankwam, verdwenen er allengs eenige knoppen. Zij vielen ongeopend af. Toch zag ik er eenige zich ontwikkelen, maar zij brachten het niet verder, dan dat de vorm en kleur te zien kwam. Ik vond ze den volgenden dag op den grond.

Op een goeden dag, kwam de Gemeente-opzichter mij waarschuwen dat een bloem zich geopend had. Jawel, daar prijkte een prachtige zacht lila-kleurige bloem met gele keel, purpere stippen en strepen.

De buis is wijd geopend en de zoom vijfdeelig en sierlijk omgeslagen. De bloem doet het meest denken aan een *Streptocarpus* bloem en verspreidt een heerlijken geur.

De heer Sturing was zoo beleefd op mijn verzoek het photographisch portret van de bloem te maken, die ik den lezers hierbij aanbied. De stand van de bloem heeft iets geleden, doordat het maken van het portret niet dadelijk kon geschieden doch de afbeelding is zeer duidelijk, zelfs de haren op de bloemkroon zijn goed zichtbaar.

Wat zou zulk een boom toch een sieraad voor onze parken zijn, als de bloemen tot hunnen ontwikkeling kwamen als bij de *Catalpa*'s.

Een gekleurde afbeelding (hoewel niet fraai) vindt men in het bij de huidige tuinbouwers weinig bekende tijdschrift *Jaarboek van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot aanmoediging van den Tuinbouw* jaargang 1846—1847.

De bloem is in werkelijkheid veel fraaier ¹⁾ dan de plaat weergeeft, mogelijk ligt het verschil aan de twee later te noemen variëteiten.

Zooals 't met alle planten het geval is, heeft ook deze boom eenige andere namen o. a. *Bignonia* Thbz. *Incarvillea tomentosa* Spreng en *Paulownia tomentosa*. Koch.

Volgens bovengenoemd tijdschrift was de boom reeds in 1683 door Kaempfer ontdekt, doch pas in 1784 voor 't eerst goed beschreven door Thunberg in zijn *Flora japonica*, met dit verschil met de werkelijkheid dat Thunberg zegt, dat hij in Augustus—September bloeit. Waarschijnlijk had hij slechts nabloeiende exemplaren gezien. De latere mededeelingen van Von Sieboldt, dat zij in April bloeien, komen meer met de werkelijkheid overeen en met de eerste mededeelingen van Kaempfer.

In Japan wordt de boom 30—40 voet hoog en wordt het hout gebruikt door schrijnwerkers.

De voortteeling geschiedt of door wortelstek of door zaad, dat zeer klein en gevleugeld is.

Door zaailing waren in 1844 reeds twee variëteiten bekend namelijk:

P. imp. var. *japonica* en *P. imp.* v. *chinensis*. Het is deze laatste, die in onze kweekerijen bekend staat als *P. imp.* hort. Paris en afkomstig van China.

Het stuk in gemeld Tijdschrift bevat vele merkwaardige aanwijzigingen. Toen de voorwerpen in 1836 uit China ingevoerd werden was de belangstelling niet groot, terwijl ook de Japansche voorwerpen in 1844 niet meer dan 4 (vier) koopers vonden, die bij name genoemd worden.

LION A. SPRINGER.

¹⁾ Deze jaarboeken zijn aanwezig in de bibliotheek der Ned. Maatsch. voor Tuinbouw- en Plantkunde.

SMARAGDHAGEDIS.

In het begin van de zomervacantie reed hier te Amsterdam iemand rond met een kar, waarin slangen, hagedissen, schildpadden etc. werden verkocht voor zeer geringen prijs. Een massa schoolkinderen, ook ouderen, konden niet nalaten, van deze gelegenheid gebruik te maken een of ander diertje te koopen, enkelen uit natuurliefhebberij, anderen „voor de mop.” Zoo ook een kennis van me, die een smaragdhagedis kocht alleen omdat „hij 't beestje zoo leuk vond.” Ongeveer een week later vertelde hij me, dat 't diertje nog leefde, en antwoordde op mijn vraag, wat hij 't te eten gaf, en waar hij 't bewaarde: „Och, zoolang maar in een sigarenkistje; wat ik 'm geven moet weet ik nog niet.” Een week later opperde hij zelf 't plan, 't diertje maar te laten loopen in 't Vondelpark, wat echter niet gebeurd is, daar het „mooie kind der zon” in z'n donkere gevangenis van honger en gebrek was omgekomen. Verschrikkelijk veel spijt had nu m'n kennis het dier gekocht te hebben, edoch, 't dier was dood. Een ander kocht „voor de aardigheid” een schildpadje, met 't zelfde gevolg, dat 't omkwam van gebrek. Zoo meerdere gevallen.

En nu wilde ik alle ware natuurliefhebbers wel verzoeken, om dezen straathandel niet te steunen, door exemplaren te koopen aan een kar, waar een groote menigte hagedissen in een kleine doos zitten opgesloten, en hieruit alleen bevrijd worden om in de meeste gevallen van gebrek om te komen; slechts een enkele maal, om te verhuizen naar een mooi, ruim terrarium. De ware natuurliefhebber zal zich zeker de moeite wel getroosten, z'n diertjes te bestellen. Een goed adres b.v. is dat van den heer Sciarone in den Haag.

Een wenk nu voor hem, die in 't zelfde geval verkeert als m'n kennis van de Smaragdhagedis, n.l. een dier te bezitten, waarvoor hij geen zeer goede plaats heeft, of waarvoor hij den tijd mist, om er z'n zorgen geheel aan te wijden. Hij late nooit zoo'n diertje loopen op een plaats als 't Vondelpark, waar 't toch stellig en zeker zal omkomen, of wat nog erger is, in handen raken van jonge kinderen. Laat hij 't liever schenken aan Artis of 't zenden aan een of ander natuurliefhebber. Namen en adressen genoeg in *De Levende Natuur*.

J. GODEFROY JR.

